Jaunumi aroda medicīnas nozarē

asoc. profesore *dr. med.* **Jeļena Reste**
arodveselības un arodslimību ārste

Rīgas Stradiņa universitāte

Aroda un vides medicīnas katedra | Darba drošības un vides veselības institūts

06.11.2026.

BIOMONITORINGS DARBĀ: EU-OSHA VADLĪNIJAS (2025)

European Agency for Safety and Health at Work

Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra

https://osha.europa.eu/en/publications/biological-monitoring-work-guidance-osh-experts-and-workplaces

Mērķis:	Novērtēt ķīmisko vielu iekšējo ekspozīciju, nosakot vielas vai to metabolītus bioloģiskajos paraugos, visbiežāk asinīs un urīnā. Biomonitorings aptver vielu uzņemšanu ieelpojot, caur ādu un norijot un papildina darba vides gaisa mērījumus.
Arodārsta loma:	Palīdzēt plānot biomonitoringu atbilstoši darba vides riska novērtējumam; sadarbībā ar laboratoriju izvēlēties piemērotus biomarķierus, validētas analīžu metodes un pareizu paraugu ņemšanas laiku.
Rezultātu interpretācija:	Salīdzināt ar bioloģiskajām robežvērtībām vai orientējošajām vērtībām un iepriekšējiem rezultātiem; ņemt vērā veselības stāvokli, smēķēšanu u.c. ekspozīciju ārpus darba.
Darbinieka tiesības:	Svarīgi nodrošināt informētu piekrišanu, medicīnisko konfidencialitāti un saprotamu rezultātu izskaidrošanu, ievērojot valsts normatīvās prasības.
Praktiskais iznākums:	Identificēt pārmērīgas ekspozīcijas gadījumus un cēloņus, pilnveidot aizsardzības pasākumus un ar atkārtotiem mērījumiem pārbaudīt to efektivitāti. **Paaugstināts biomonitoringa rezultāts pats par sevi nepierāda arodslimību.**

MODENAS DEKLARĀCIJA 2025: AICINĀJUMS STIPRINĀT ARODMEDICĪNAS LOMU

*UEMS **Eiropas Ārstu speciālistu apvienības Arodmedicīnas sekcija***

aicina nostiprināt arodmedicīnas un arodveselības dienestu lomu, uzsverot, ka **droša un veselīga darba vide ir pamattiesība**.

Stiprināt arodārstu ieguldījumu:	arodslimību profilakse un agrīna atklāšana, ķīmisko, bioloģisko, ergonomisko un psihosociālo risku pārvaldība, īpašo darbinieku riska grupu aizsardzība un līdzdalība valsts politikas veidošanā.
Paplašināt pieejamus, daudzdisciplinārus arodveselības dienestus	nodrošināt pietiekamus resursus un sadarbību starp darbiniekiem, darba devējiem un valsts institūcijām.
Veicināt Starptautiskās Darba organizācijas konvenciju ratifikāciju, kur tā vēl nepieciešama, un efektīvu īstenošanu:	C155 — darba drošība un veselības aizsardzība; C161 — arodveselības dienesti; C187 — darba aizsardzības veicināšanas ietvars; C192 — bioloģisko apdraudējumu novēršana un aizsardzība pret tiem.
Nacionālo delegātu un profesionālo organizāciju uzdevums:	izplatīt deklarāciju, iepazīstināt ar to atbildīgās iestādes un politikas veidotājus un rosināt praktisku rīcību

Eiropas iniciatīva karstuma ietekmes uz veselību mazināšanai

Planetārās veselības alianses Eiropas reģionālais centrs

(*Planetary Health Alliance Europe Regional Hub*)

Pēc 2026.gada vasaras karstuma viļņiem, kas Eiropā rezultējās ar >30 000 ar karstumu saistītajām nāvēm, šī organizācija atklātajā vēstulē Eiropas Parlamentam un Eiropas Komisijai aicina nodrošināt **juridiski saistošus, pietiekami finansētus pasākumus ar izmērāmiem veselības rezultātiem.**

Iniciatīvu var parakstīt šeit: https://planetaryhealthalliance.org/open-letter-advancing-action-on-heat-and-health-in-europe/

Aizsardzība pret karstumu darbā:	aicinājums pieņemt Eiropas Savienības direktīvu ar kopīgiem riska novērtēšanas standartiem, reģionāli pielāgotām temperatūras robežvērtībām, automātiskiem darba ierobežojumiem un kompensāciju noteikumiem.
Aizsardzība visām nodarbināto grupām:	pasākumiem jāaptver arī sezonas darbinieki, migrējošie darba ņēmēji un digitālo platformu darbinieki; īpaša uzmanība jāpievērš ārā strādājošajiem.
Gatavība karstuma viļņiem:	Eiropas rīcības plāns, integrēti brīdinājumi par karstumu un meža ugunsgrēku dūmiem, finansējums veselības un sociālās aprūpes iestāžu pielāgošanai.
Veselības nozares iesaiste:	ar brīdinājumu līmeņiem sasaistīti karstuma rīcības plāni, personāla un pacientu aizsardzība, riska grupu informēšana un ēku pielāgošana; vienlaikus jāmazina siltumnīcefekta gāzu emisijas.
Līdzdalības iespēja arodārstiem:	parakstīt atklāto vēstuli un izplatīt iniciatīvu profesionālajās organizācijās un kolēģu vidū.

EUROPEAN UNION OF MEDICAL SPECIALISTS
The advocate of medical specialists

Jauna publikācija: Arodmedicīna Eiropas Savienībā ārstu speciālistu skatījumā (2026)

*UEMS **Eiropas Ārstu speciālistu apvienības** Arodmedicīnas sekcija*

OCCUPATIONAL MEDICINE

European Agency for Safety and Health at Work

https://osha.europa.eu/en/publications/occupational-medicine-eu-specialist-doctors-perspective

Balstīta **Eiropas Ārstu speciālistu apvienības (UEMS)** Arodmedicīnas sekcijas 2025. gada aptaujā par **22 Eiropas valstīm, tostarp Latviju.**

- **Speciālistu trūkumu** norādīja **19 no 22 valstu pārstāvjiem**; būtiskas problēmas ir arodārstu novecošana un nepietiekama jauno speciālistu piesaiste.
- **Pakalpojumu kvalitātes riski:** cenu spiediens un komercializācija var sašaurināt profilaksi līdz veselības pārbaudēm; sistemātiska kvalitātes rādītāju izmantošana ir reta.
- **Attīstības prioritātes:** stiprināt speciālistu sagatavošanu, harmonizēt kompetences, ieviest kvalitātes novērtēšanu un attīstīt starpdisciplināru sadarbību, pielāgojoties darbaspēka novecošanai un mainīgām nodarbinātības formām.
- **Galvenā atziņa:** arodārsta klīniskās zināšanas un darba vides risku izpratne ir būtiska arodslimību profilaksei, darbspēju saglabāšanai un darba apstākļu uzlabošanai.

RWTH AACHEN UNIVERSITY

RWTHx: PsyHealth worXs! Psychosocial Health Prevention and Work standards

The first MOOC to teach practitioners how to conduct a psychosocial risk assessment step by step.

Started Oct 26
Ends Dec 16

Advance your career | Audit course

I would like to receive email from RWTHx and learn about other offerings related to PsyHealth worXs! Psychosocial Health Prevention and Work standards.

Instructor-paced
Instructor-led on a course schedule

6 weeks
2-3 hours per week

Earn a certificate
Learn more

Earn a certificate

4.6 ★★★★★ 13 reviews

4,102 learners enrolled

Grow these skills

Risk Analysis

Next course Started Oct 26

Advance your career

Audit course

https://www.edx.org/learn/workplace-wellness/rwth-aachen-university-psyhealth-worxs-psychosocial-health-prevention-and-work-standards

News in Occupational Respiratory Medicine

3rd of December 2026
Online webinar
13-15 CET

Register

About this webinar

This webinar presents some of the latest developments in occupational respiratory medicine, covering occupational risks of pulmonary fibrosis and interstitial lung disease (ILD), a review of the effects of workplace exposures on the small airways, and work-related invasive pneumococcal infections in Finland. The presentations will be followed by a joint discussion and summary.

Timeline

13:00 Welcome (NIVA)
13:05 Introduction (Anna-Carin Olin)
13:10 Occupational risks of pulmonary fibrosis/ILD (Inge Iversen)
13:40 Why Measure Small Airway Function in Occupational Respiratory Disease? Insights from Exploratory Studies and Clinical Cases
14:10 Break
14:15 Occupational invasive pneumococcal infections (Francesca Manca and Lotta Siira)
14:50 Q&A and summary

Course Summary

3rd of December 2026
Webinar
Online webinar
13-15 CET
Deadline 30th of November 2026
€ free of charge

Register now

https://niva.org/course/news-in-occupational-respiratory-medicine/